

IDENTIFICAREA AȘEZĂRII RUSCIA DIN ANUL 1228

A. A. BOLȘACOV-GHIMPU

Un act din 1228, scris în limba latină¹, face cunoscut că regele Andrei II al Ungariei confiscă toate moșiile banului Simion, întrucît acesta a luat parte la complotul contra reginei Gertruda, cînd aceasta a fost ucisă de banul Bank².

În actul din 1228 se specifică că moșia Săplac este dăruită lui Dionisie, fiul lui Dionisie, mare vistiernic, și se redau cu toate amănunțele necesare hotarele acestui domeniu.

Domeniul Săplac (Goreni, Dédradszéplak) se găsea în Transilvania, lângă Mureș³. Descrierea hotarului începe de pe râul Mureș, din dreptul așezării Mogorreuu (Aluniș, Măierău, Magyaró). Hotarul urma acest rîu pînă la cetatea Wecheu (Brincovenești, Ieciu, Maros-Vécs), apoi, trecînd peste muntele Zakal (Săcal), pe lângă satul Luer (Lueriu, Lövér), cobora la drumul mare dintre Săplac și Reghin. De aici, hotarul traversa rîul Lyuch (Luț), urca pe lângă pîriul Milos (Flios?), apoi mergea pe creasta dealurilor și cobora la rîul Pizternha, urmîndu-l pe lângă satul Radus (Paspus, Posmuș?), pînă la muntele Zaurș. Mergea mai departe pe creasta dealurilor și cobora la rîul Soyou (Șieu, Sajó), de-a lungul căruia urca spre izvor. Suia din nou pe dealuri, prin dreptul izvorului Bodagd (Budac?), pînă la munții Căliman, de unde pornea către Ruscia („*deinde progreditur ad Alpes Clementis et inde ad Rusciam*“). Din actul amintit mai reiese că lui Dionisie i se dă și satul Geaca (Giaca, Gyeke), sat care aparținuse de asemenea fostului ban Simion⁴.

În cercetări mai vechi întîlnim presupunerea că Ruscia ar corespunde cu Rusia⁵.

¹ Documente privind istoria României. Veacul XI, XII și XIII. C. Transilvania. Vol. I (1075—1260), București, 1951, p. 232—234.

² Cronica pictată de la Viena, în *Izvoarele Istoriei Românilor*, ed. G. Popa-Lisseanu, vol. XI, București, 1937, p. 217—218.

³ *Történelmi Atlasz*, Budapesta, 1967, p. 10, harta 10 a.

⁴ C. Suciu, *Dicționar istoric al localităților din Transilvania*, București, vol. I, 1967, p. 38, 106, 253, 268, 364; vol. II, 1968, p. 57, 101, 172.

⁵ M. Korduba, *Молдавско-польска граница на Покутию до смерти Стефана Великого*, p. 2, cf. I. I. Nistor, *România și Rutenii în Bucovina*, București, 1915, p. 6; I. Karácsonyi, *Orosz-szláv lakosok Erdélyben*, p. 3—4, cf. N. Drăganu, *România în veacurile IX—XIV pe baza toponimiei și a onomasticii*, București, 1933, p. 455.